

МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

MODELLING OF THE SYSTEM OF FUTURE PHYSICAL CULTURE TEACHERS' PROFESSIONAL COMPETENCIES FORMATION IN THE CONDITIONS OF BLENDED LEARNING

У статті представлена авторська модель ступеневої підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності в умовах змішаного навчання. Здійснено аналіз понять «професійна підготовка» та «змішане навчання». Охарактеризовано базові складники моделі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, визначено їх взаємозв'язки. Модель спрямована на досягнення провідної мети – формування особистісної теоретичної, методичної та технологічної готовності майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання до успішної професійної діяльності. Її методологічною основою є використання сучасних наукових підходів (теоретико-пізнавальний, системний, компетентнісний, особистісно орієнтований, діяльнісний, інтегрований, аксіологічний, технологічний, ресурсно-диференційований) та принципів (загальнодидактичні, загальнометодичні, спеціальні). Розкрито змістове забезпечення, що містить блок навчальних дисциплін і педагогічних практик та навчально-методичного забезпечення до них, а також електронні курси ресурсної підтримки змішаного навчання. Визначено етапи (адаптивно-мотиваційний, навчально-моделювальний, рефлексивно-оцінний), педагогічні умови, організаційні форми (індивідуальні, групові, аудиторні та позааудиторні), методи (загальнодидактичні та комп'ютерно орієнтовані), засоби (традиційні та інформаційно-комунікаційні) навчання. Уточнено показники професійної готовності майбутніх учителів фізичної культури (ціннісно-мотиваційний, гностичний, діялісно-практичний), рівні (низький (репродуктивний), середній (реконструктивний), високий (творчий)) та критерії їх визначення. Наголошується, що результатом професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання в умовах змішаного навчання має бути сформованість у випускника предметно-методичної, інформаційно-цифрової, прогностично-проєктувальної, креативно-інноваційної компетентностей, що утворюють інтегральну характеристику спроможності випускника розв'язувати складні професійні завдання з високим ступенем автономії, успішно провадити фізкультурно-педагогічну діяльність.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні вчителі фізичної культури, змі-

шане навчання, модель, компетентність, цифровізація, нова українська школа.

The article presents the author's model of step by step training of future physical culture teachers for professional activity in the conditions of blended learning. An analysis of the concepts of 'professional training' and 'blended learning' is performed. The basic components of the model of professional training of future physical culture teachers are characterized, their interrelations are defined. The model is aimed at achieving the main goal, such as, the formation of personal, theoretical, methodological and technological readiness of future physical culture teachers in the conditions of blended learning for successful professional activity. Its methodological basis is the use of modern scientific approaches (theoretical-cognitive, systemic, competence, personality-oriented, activity, integrated, axiological, technological, resource-differentiated) and principles (general didactic, general methodological, special). The content support containing the block of educational disciplines and pedagogical practices and educational-methodical maintenance to them, and also electronic courses of resource support of blended learning is distinguished. Stages (adaptive-motivational, educational-modelling, reflexive-evaluative), pedagogical conditions, organizational forms (individual, group, classroom and extracurricular), methods (general didactic and computer-oriented), means of education (traditional and informational-communicational) are defined. Indicators of professional readiness of future physical culture teachers (motivational, gnostic, activity-practical), levels (low (reproductive), average (reconstructive), high (creative)) and criteria for their definition are specified. It is emphasized that the result of professional training of future physical culture teachers in the context of blended learning should realize in the formation of subject-methodical, informational-digital, prognostic-design, creative-innovative competencies of graduate students that form an integral characteristics of the graduate's ability to solve complex professional problems with a high degree of autonomy, to perform successfully physical-pedagogical activity.

Key words: professional training, future physical culture teachers, blended learning, model, competence, digitalization, new Ukrainian school.

УДК 378.011.3-051:796]:37.018.4
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/37.34>

Даниско О.В.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри теорії й методики
фізичного виховання, адаптивної
та масової фізичної культури
Полтавського національного
педагогічного університету
імені В.Г. Короленка

Постановка проблеми в загальному вигляді. На сучасному етапі розвитку освіти зростають вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців. У руслі реформування вищої педагогічної освіти базовим складником філософського, законодавчого, соціально-політичного дискурсу є проблема формування конкурентоспроможних,

творчих, ініціативних учителів, здатних навчатися впродовж життя, адаптуватися до змінних умов суспільства, знань та цифрової економіки. Стрімкий розвиток інноваційних технологій, поява моделей дистанційного, онлайн-ового та змішаного навчання, що доповнюють традиційне викладання, змінили освітній ландшафт вищої школи

і зумовили розроблення й використання нових моделей організації освітнього процесу.

Ці зміни активізувалися у зв'язку з установами карантинних обмежень в умовах пандемії COVID-19. Заклади вищої освіти змушені розробляти нові підходи щодо забезпечення безперервності навчання без зниження його якості. Так, базовою стратегією оновлення діяльності провідних зарубіжних та вітчизняних університетів визначено модернізацію освітніх програм за рахунок активного використання інформаційно-комунікаційних технологій. Така стратегія має охоплювати підвищення рівня навчання та викладання, покращення результатів підготовки майбутніх фахівців, створення доступного та гнучкого цифрового середовища. Ці вимоги здатна задовольнити інноваційна концепція змішаного (гібридного, комбінованого) навчання, що поєднує найкращі практики традиційної очної та електронної освітньої взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У більшості країн світу фізичне виховання, заняття руховою активністю, формування здорового способу життя дітей та юнацтва – пріоритетні завдання державного значення. За даними аналітичного звіту під егідою проєкту OECD «Освіта 2030», проведених у 189-ти країнах світу, найпоширеніший підхід у навчальних програмах із фізичного виховання відводиться формуванню в учнів базових рухових навичок (100%), розширенню та покращенню функціонального стану (94%), удосконаленню навичок змагальної (78%) та рекреаційної діяльності (72%), розвитку фізичних якостей (67%) [5]. Історичний контекст засвідчує високе соціальне значення фізичної культури в сучасному педагогічному дискурсі, адже школа розглядається як середовище гармонійного розвитку учнівської молоді в єдності фізичного, соціального, емоційного та психічного благополуччя. Успіх реалізації окреслених завдань значно залежить від рівня професіоналізму та компетентності вчителя. Водночас майбутній учитель фізичної культури (сучасний студент) має бути підготовленим до формування у школярів компетенцій, важливих для подальшої активної та ефективної діяльності у фокусі глобальної цифровізації. Так, у науковому просторі зростає кількість досліджень, спрямованих на вивчення особливостей використання новітніх підходів і практик професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Увагу науковців привертають можливості: використання мобільних пристроїв та мультимедійних програм для надання здобувачам освіти освітнього контенту (Л. Денисова, Ю. Драгнєв, О. Котова, С. Табінська та ін.); застосування «хмарних сервісів» та фітнес-додатків із метою діагностики результатів навчання школярів, віддаленого моніторингу і контролю функціонального стану (С. Гуменюк, Г. Глоба, В. Гетун, В. Кондратенко та ін.); упровадження динамічно

керованих моделей та безконтактних сенсорних систем із метою залучення до рухової активності, формування здорового способу життя та просування необхідних навичок XXI століття (С. Арбузов, О. Качан, П. Кіндрат та ін.).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри те, що пандемія COVID-19 актуалізувала проблему пошуку нових моделей організації професійної педагогічної фізкультурної освіти, а саме поєднання кращих практик традиційної очної та інноваційної електронної взаємодії, проблеми визначення принципів, методів, засобів та організаційно-педагогічних умов професійної підготовки вчителів фізичної культури у контексті забезпечення такої інтеграції залишається ще не достатньо вивченою. Пояснюється це хибним уявленням про те, що для ефективної професійної діяльності вчителів фізичної культури достатньо бути фізично підготовленим та мати загальнометодичні знання і навички організації навально-виховного процесу. Як засвідчує аналіз літератури з проблеми дослідження, новітні технології змінюють ринок праці і зміст традиційних професій. Так, суспільство ставить перед учителем фізичної культури нові виклики у руслі сучасних тенденцій модернізації освітньої галузі, оновлення системи професійного зростання майбутніх учителів фізичної культури в умовах комбінованого (змішаного) навчання у педагогічному закладі вищої освіти.

Мета статті – теоретично узагальнити структурно-функціональну модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання.

Виклад основного матеріалу. Моделювання передбачає подання наукових знань як уявного чи матеріального аналогу, схеми, знакової форми, що відображає або відтворює певний об'єкт, процес або явище виробництва, культури, освіти. Найчастіше процеси моделювання як проєктування нової реальності зумовлені необхідністю вивчення педагогічних процесів, їх удосконалення; апробування новітніх підходів; активізації інноваційних процесів, що забезпечують розвиток системи освіти та/або її інституцій [1, с. 110]. Отже, побудова моделі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання дасть можливість визначити конкретні особливості проєктування педагогічної системи професійного зростання майбутніх педагогів, взаємозв'язки її складників та шляхи вдосконалення.

Ураховуючи сучасні вимоги до вищої професійної освіти майбутнього вчителя закладу загальної середньої освіти, зауважимо, що професійну підготовку майбутнього вчителя фізичної культури ми розглядаємо як цілісний спеціально організований процес формування у здобувачів освіти предметно-методичної, інформаційно-цифрової,

прогностично-проектувальної, креативно-інноваційної компетентностей, що утворюють інтегральну характеристику спроможності випускника розв'язувати складні професійні завдання з високим ступенем автономії, успішно виконувати фізкультурно-педагогічну діяльність.

Важливо підкреслити, що побудова моделі такої підготовки має враховувати основні характеристики змішаного навчання. Для цього уточнимо сутність поняття «змішане навчання», яке ми використовуємо у своєму дослідженні.

У книзі «Довідник зі змішаного навчання: глобальні перспективи, місцеві проекти» американські дослідники К. Бонк та Ч. Грейхем (2006) визначили змішане навчання як форму здобуття знань, умінь та навичок, що поєднує традиційну очну та комп'ютерно опосередковану освітню взаємодію [4, с. 42].

Дослідники американського Інституту Крістенсена М. Горн та Х. Стаккер (2012) уточнили сутність поняття: змішане навчання визначено як освітній підхід, в основі якого – інтеграція очної та онлайн-взаємодії під керівництвом викладача з можливістю вибору студентом індивідуальної освітньої траєкторії, самоконтролю часу, місця і темпу навчання [6].

На думку авторів посібника «Змішане навчання під час вивчення англійської мови: Розробка та впровадження курсу» Б. Томлінсон та К. Вітейкер (2013), сутність «змішаної концепції» навчання полягає в інтегруванні інноваційних (переважно інформаційно-комунікаційних) технологій у традиційну освітню практику. Синонімами поняття «змішане навчання» є «гібридне/комбіноване навчання», «електронне навчання», «навчання за допомогою інтернет-ресурсів» [7].

Вітчизняний дослідник В. Кухаренко потрактує змішане навчання як «цілеспрямований процес здобуття знань, умінь і навичок в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності на основі використання та взаємодоповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання» [Цит. за: 3, с. 76].

Таким чином, змішане навчання ми розглядаємо як стратегію організації та підтримки навчального процесу в комбінованому середовищі, де студент учиться вирішувати академічні та професійні завдання під керівництвом викладача в процесі традиційної очної та високотехнологічної електронної взаємодії. Ця інноваційна технологія навчання передбачає формування у студентів навичок планування, контролю та рефлексії власної пізнавальної діяльності, інтерактивної педагогічної взаємодії, дослідницьких умінь, творчості та активності як необхідних умов осмислення й інтеріоризації теоретичних знань, формування практичних умінь і навичок.

Зважаючи на вищезазначені напрацювання та враховуючи особливості педагогічного процесу в ЗВО, пропонуємо авторський варіант структурно-функціональної моделі професійної підготовки майбутніх учителів в умовах змішаного навчання, що містить обов'язкові загальні складники (мету навчання, зміст, методи, засоби, організаційні форми), які утворюють цільовий, теоретико-методологічний, змістовий, технологічно-формульний та діагностико-результативний блоки. Розглянемо їх більш детально.

Цільовий блок є найважливішим складником авторської системи, що передбачає активну, свідому й результативну діяльність суб'єктів освітнього процесу щодо професійного розвитку й зростання. Цей блок забезпечує досягнення ключової мети професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури – формування особистісної теоретичної, методичної та технологічної готовності в умовах змішаного навчання до успішної діяльності за фахом.

Теоретико-методологічний блок також становить підґрунтя педагогічного процесу моделювання професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Під час розкриття особливостей професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання ми враховували такі сучасні пріоритетні методологічні підходи: теоретико-пізнавальний, системний, компетентнісний, особистісно орієнтований, діяльнісний, інтегрований, аксіологічний, технологічний, ресурсно-диференційований. Їх комплексне використання дозволяє досягти мети (формування професійних компетентностей) і завдань професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Так, застосування теоретико-пізнавального (гносеологічного) підходу дозволяє визначити наявний рівень набутих професійних знань майбутніх учителів фізичної культури, ступінь їх інтеріоризації, а також простежити взаємозв'язки загальної та фахової підготовки. Компетентнісний підхід як сукупність загальних принципів визначення освітніх цілей, змісту освіти, стратегій організації навчального процесу та оцінки його якості дає змогу встановити відповідний державним стандартам та ринку праці рівень професіоналізму майбутнього вчителя фізичної культури. Використання системного підходу передбачає забезпечення розгляду процесу професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання у контексті багаторівневої інтегрованої системи в різноманітності взаємозв'язків її складників. Особистісно орієнтований підхід дозволяє розглядати змішану освітню комунікацію як процес взаємодії на рівнях «студент-студент» «студент-викладач», «студент-контент», «студент-інтерфейс», спрямованої на формування професійно необхідних компетентностей та соціально значущих якостей особистості майбутнього

педагога. Реалізація діяльнісного підходу спрямована на використання різних форм предметної та академічної діяльності з метою створення гнучких траєкторій розвитку особистості майбутнього вчителя фізичної культури в змішаному освітньому середовищі, формування його активної самостійності (планування, організація, самооцінювання, самоконтроль, самокорекція). Інтегрований підхід дозволив розглядати змішане освітнє середовище як активну систему, як єдність, у якій упорядкування, представлення та інтеріоризація змісту професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури (контент освітніх програм та очікувані результати навчальної діяльності, нові підходи до забезпечення якості) дозволяє системно поєднувати складники у нових комбінаціях та взаємозв'язках, взаємопроникностях. Використання аксіологічного підходу в побутовій моделі професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури сприяв формуванню у майбутнього вчителя фізичної культури ціннісного ставлення до обраного фаху, спроможності до неперервного професійного й особистісного розвитку. Ресурсно-диференційований підхід дозволив забезпечити реалізацію індивідуальної траєкторії професійного розвитку майбутніх учителів фізичної культури з урахуванням потреб, здібностей та інтересів. Технологічний підхід дозволив спроектувати модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в сукупності її складників.

Моделювання професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури ми здійснювали з використанням загальнодидактичних (інтегративності, системності, систематичності і послідовності, індивідуалізації та диференціації, доступності, наочності, діяльнісного характеру навчання), загально-методичних (фундаментальності змісту навчання; науковості й зв'язку теорії з практикою; активності, самостійності і свідомості студентів у навчальній роботі; створення позитивного емоційного клімату, мотиваційного забезпечення діяльності й системи відносин; раціонального поєднання колективних та індивідуальних форм і способів навчальної роботи) та спеціальних (адаптивності та гнучкості змісту, елективності освітнього простору, інтерактивності, мобільності навчання) принципів [2].

Змістовий блок розглядаємо як модель соціального замовлення, яка відображена в законодавчих документах та визначає програмний зміст, структуру, обсяги освіти, необхідні для здобуття майбутніми вчителями вищої освіти за відповідною спеціальністю та предметною спеціалізацією. На рівні закладу вищої освіти змістовий компонент узагальнено в освітній програмі, що містить навчальний план, логічну послідовність освітніх компонентів, програмні результати навчання, ресурси їх досягнення, а також передбачає наявність розроблених робочих програм навчальних дисциплін загального та професійного циклів підготовки, силабусів, навчально-методичних

комплексів дисциплін, що передбачають поєднання традиційної очної та електронної онлайн-взаємодії і мають розміщуватися в електронних системах управління навчанням ЗВО. Отже, важливим складником змістового блоку авторської моделі є елементи навчально-методичного супроводу навчальних дисциплін та педагогічних практик (із друкованою основою та електронні), а також авторські електронні курси-ресурси «Інформаційні технології у фізичній культурі», «Інноваційні технології у фізичній культурі і спорті», «Інклюзивне фізичне виховання», розміщені в освітньому середовищі ЗВО.

Зміст *технологічно-формульованого блоку* передбачає формування вмій і навичок фізкультурно-педагогічної діяльності майбутніх учителів фізичної культури та характеризує процесуальну сутність засвоєння змісту освітніх компонентів та навичок їх застосування у практичній діяльності. Цей блок відображає прикладну спрямованість особистості на створення чогось нового, професійне самовизначення та самоактуалізацію. Таким чином, технологічно-формульований блок забезпечує практичну підготовку майбутніх учителів фізичної культури та передбачає використання відповідних форм, методів і засобів змішаного навчання.

Авторська модель поєднує традиційні очні групи й індивідуальні (лекційні, практичні, семінарські заняття, консультування, самостійна робота студентів, педагогічна практика, контроль знань) та інноваційні електронні синхронні й асинхронні (відеолекції, вебінари, чат- та вебзаняття, онлайн-тестування) форми організації навчального процесу.

На нашу думку, активізація практико орієнтованої активності студента безпосередньо залежить від методів, що використовуються в процесі професійної підготовки. До таких методів в умовах змішаного навчання зараховуємо загальнодидактичні та програмно-комунікаційні методи. Загалом, і перша, і друга група комбінує активні та інтерактивні ситуаційні, проєктні, проблемно-пошукові та ігрові (гейміфікації) методи, методи програмового та мікронавчання, що використовуються під час очної або віртуальної взаємодії (залежно від ситуації).

Комбінування двох освітніх середовищ дозволяє збагатити й інструментарій засобів професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, що підвищують ефективність освітнього процесу та створюють умови для досягнення визначених результатів навчання. Такими засобами в нашій авторській моделі є системи управління навчанням (як-от Moodle), мультимедійні ресурси (презентації, електронні підручники, робочі аркуші тощо), хмаро орієнтовані середовища (як-от Google Workspace), відкриті онлайн-курси (як-от Prometheus), дидактичні вебресурси (віртуальні лабораторії, тренажери-симулятори), цифрові сервіси для формульованого та контрольного оцінювання, персональні й мобільні пристрої та технології тощо.

За розробленою системою процес формування базових професійних компетенцій поєднує три етапи: 1) адаптивно-мотиваційний, на якому в майбутніх учителів фізичної культури здійснювалося визначення рівнів сформованості інформаційно-цифрової грамотності, формування навичок навчальної діяльності, навичок самостійної роботи з навчальною та науковою літературою в умовах змішаного навчання, розвиток умінь раціонального вибору інструментів та стратегій навчання з метою заохочення пізнавальної діяльності студентів; 2) навчально-моделювальний, на якому відбувається формування професійних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання; 3) рефлексивно-оцінний, на якому перевіряється рівень сформованих професійних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури шляхом тестування та результатів продуктів діяльності.

Зауважимо, що модель містить взаємопроникні рівні ступеневого формування професійних компетенцій здобувачів освітньо-кваліфікаційних рівнів «Бакалавр» та «Магістр».

Важливим елементом реалізації професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури є визначення педагогічних умов розвитку фахової майстерності у процесі комбінування очної та електронної взаємодії (формування ціннісного ставлення студентів до майбутньої професійної діяльності; оновлення та структурування змісту освітнього контенту з урахуванням особливостей професійної діяльності; використання сучасних технологій та електронних освітніх ресурсів у навчально-виховному процесі; розвиток досвіду творчої діяльності та взаємодії у комбінованих освітніх середовищах на рівнях «студент-інтерфейс», «студент-контент», «студент-студент», «студент-викладач»; формування досвіду використання цифрових технологій та створення персонального освітнього середовища як інструменту інноваційної діяльності вчителя нової української школи, засобу вирішення професійних завдань).

Діагностико-результативний блок забезпечує реалізацію виконання таких завдань, як діагностика, моніторинг, контроль та прогнозування ефективності процесу засвоєння знань, умінь і навичок їх практичного застосування майбутніми вчителями фізичної культури. Блок містить показники (ціннісно-мотиваційний, гностичний, технологічний, діяльнісно-практичний), рівні (низький (репродуктивний), середній (реконструктивний), високий (творчий)) та критерії сформованості професійних компетентностей майбутніх учителів фізичної культури.

Ефективність моделі визначається результатом – стійким творчим рівнем сформованості професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури як інтегральної характеристики фахівця сфери освіти, що готовий до здійснення фізкультурно-педагогічної діяльності.

Висновки. В умовах розгортання цифрової економіки вища освіта потребує нових моделей професійної підготовки інноваційних, конкурентоспроможних педагогічних кадрів. Ці процеси зумовлюють зростання вимог до рівня професійної майстерності майбутніх учителів як агентів змін, котрі формують нову генерацію громадян України. Здійснення фізкультурно-педагогічної діяльності у Новій українській школі потребує сформованості нових компетенцій від учителя фізичної культури.

Структурна модель, розроблена нами, має цілісний характер, оскільки її базові блоки (цільовий, теоретико-методологічний, змістовий, технологічно-формульовальний та діагностико-результативний) взаємопов'язані та функціонують для досягнення запланованого результату – сформованості у випускника предметно-методичної, інформаційно-цифрової, прогностично-проектувальної, креативно-інноваційної компетентностей, що утворюють інтегральну характеристику спроможності випускника розв'язувати складні професійні завдання з високим ступенем автономії в цифровому освітньому просторі.

Уважаємо за доцільне надалі детально розглянути питання ефективності змодельованої системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Викулина М.А., Половинкина В.В. Педагогическое моделирование как продуктивный метод организации и исследования процесса дистанционного образования в вузе. *Успехи современного естествознания*. 2013. № 3. С. 109–112.
2. Даниско О. Принципи організації навчальної взаємодії у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури в умовах змішаного навчання. *Педагогічні науки*. 2018. Вип. 72. С. 24–30. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/11830>.
3. Кобися А.П. Інформаційне освітнє середовище як платформа для реалізації змішаного навчання у вищих навчальних закладах. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 57. Вип. 1. С. 75–82.
4. Bonk C. J., Graham C. R. *The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs*. Pfeiffer. 2006. 624 p.
5. OECD Future of Education 2030. Making Physical Education Dynamic and Inclusive for 2030 International Curriculum Analysis. URL: https://www.oecd.org/education/2030-project/contact/oecd_future_of_education_2030_making_physical_dynamic_and_inclusive_for_2030.pdf
6. Staker H., Horn M.B. «Classifying K–12», in *Blended Learning*. 2012. [Online]. URL: <https://www.christenseninstitute.org/wp-content/uploads/2013/04/fromClassifying-K-12-blended-learning.pdf>
7. Tomlinson B., Whittaker C. *Blended Learning in English Language Teaching: Course Design and Implementation*. British Council 2013. URL: http://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/D057_Blended%20learning_final_web%20only_v2.pdf.